

M. T. CICERONIS
EPISTOLARUM
AD CASSIUM, ET ALIOS.

LIBER XII.

ARGUMENTUM.

Queritur, tyranno occiso, tyrannidem tamen non esse sublatam; Cassiumque hortatur, ut una cum M. Bruto, ejus uxoris fratre; omni perturbatione repub. liberet.

M. T. C. C. Cassio S. D.

Finem nullum facio, mihi crede, Cassi, de te, et de Bruto nostro, id est, de tota rep. cogitandi: cujus omnis spes in vobis est, et in D. Bruto: quam quidem jam habeo ipse meliorem, republ. à Dolabella meo præclarissimè gesta. Manebat enim illud malum urbanum, et ità corroborabatur quotidie, ut ego quidem et urbi, et otio diffiderem urbano: sed ità compressum est, ut mihi videamur omne jam ad tempus, ab illo dumtaxat sordidissimo periculo, tuti futuri. Reliqua magna sunt, et multa, sed posita omnia sunt in vobis; quamquam primùm quidque explicemus. Nam, ut adhuc quidem actum est, non regno, sed rege liberati videmur. Interfecto enim rege, regios omnes nutus tuemur: neque verò id solùm, sed etiam, quæ ip-

se ille, si viveret, non faceret, ea nos, quasi cogitata ab illo probamus. Nec ejus quidem rei finem video; tabulæ figuntur: immunitates dantur: pecuniæ maximæ describuntur: exules reducuntur: S. C. falsa referuntur: ut tantummodò odium illud hominis impuri, et servitutis dolor depulsus esse videatur: respub. jacet in iis perturbationibus, in quas eam ille conjecit. Hæc omnia vobis sunt expedienda; nec hoc cogitandum, satis jam habere repub. à vobis. Habet illa quidem tantùm, quantum nunquam mihi in mentem venit optare: sed contenta non est; et pro magnitudine, et animi, et beneficii vestri à vobis magna desiderat. Adhuc ultrà suas injurias est per vos interitu tyranni: nihil ampliùs. Ornamenta verò sua quæ recuperavit? an, quod ei mortuo paret, quem vivum ferre non poterat? Cujus æra refigere debebamus, ejus etiam chirographa defendimus? At enim ità decrevimus. Fecimus id quidem temporibus cedentes, quæ valent in repub. plurimùm: sed immoderate quidam, et ingrati nostra facilitate abutuntur. Verùm hæc propediem, et multa alia coram. Interim velim sic tibi persuadeas, mihi cum reip. quam semper habui charissimam, tum amoris nostri causa, maximæ curæ esse tuam dignitatem. Da operam, ut valeas.

ARGUMENTUM.

Invehitur in M. Antonii tyrannicam potentiam, et reip. statum describit.

M. T. C. Cassio S. D.

Vehementè lætor, tibi probari sententiam, et orationem meam, qua si sæpiùs uti liceret, nihil

esset negotii, libertatem, et repub. recuperare, sed homo amens, et perditus, multoque nequior, quam ille ipse, quem tu nequissimum occisum esse dixisti, cædis initium quærit: nullamque aliam ob causam me auctorem fuisse Cæsaris interficendi criminatur, nisi ut in me veterani incitentur; quod ego periculum non extimesco, modò facti vestri gloriam cum mea laude communicet. Ità nec Pisoni, qui in eum primus invecus est, nullo assentiente; nec mihi, qui idem tricesimo post die feci, nec P. Servilio, qui me est consecutus, tutò in senatum venire licet. Cædem enim gladiator quærit, ejusque initium ad xiii. Kal. Octob. à me se facturum putavit: ad quam paratus venerat, cum in villa Metelli complures dies commentatus esset. Quæ autem in lustris, et in vino commentatio potuit esse? itaque omnibus est visus, ut ad te antea scripsi, suo more vomere, non dicere. Quare quod scribis te confidere, auctoritate, et eloquentia nostra, aliquid profici posse: non nihil, ut in tantis malis, est profectum: intelligit enim populus rom. tres esse consulares, qui, quia, quæ de repub. benè senserint, liberè locuti sunt, tutò in senatum venire non possint. Nec est præterea quod quidquam expectes. Tuus enim necessarius affinitate nova delectatur: itaque jam non est studiosus ludorum, infinitoque fratris tui plausu dirumpitur: alter itè affinis novis commentariis Cæsaris delinitus est. Sed hæc tolerabilia: illud non ferendum, quod est, qui vestro anno consulem filium suum futurum putet, ob eamque causam se huic latroni deservire præferat. Nam L. Cotta, familiaris meus, fatali quadam desperatione, ut ait,

minùs in senatum venit, L. Cæsar, optimus, et fortissimus civis, valetudine impeditur. Ser. Sulpicius, et summa auctoritate, et optimè sentiens non adest: reliquos, exceptis designatis, ignosce mihi si non numero consulares. Habes auctores consilii publici: qui numerus etiam bonis rebus exiguus esset, quid censes, perditis? Quare spes est omnis in vobis: qui si idcirco abestis, ut sitis in tuto, ne in vobis quidè. Sin aliquid dignum vestrà glorià cogitatis; velim, salvis vobis; sin id minùs, res tamen publica per vos brevi tempore jus suum recuperavit. Ego tuis neque desum, neque deero: qui sive ad me referent, sive non, mea tibi tamen benevolentia, fidesque præstabitur. Vale.

ARGUMENTUM.

Et hic in Antonium, ejusque sectam invehitur.

M. T. C. Cassio S. D.

Auget tuus amicus furorem in dies. Primum in statua; quam posuit in rostris, inscripsit: **PARENTI OPTIME MERITO**: ut non modò sicarii, sed jam etiam parricidæ judicemini: quid dico judicemini? judicemur potius: vestri enim pulcherrimi facti ille furiosus me principem dicit fuisse. Utinam quidè fuissem: molestus nobis non esset; sed hoc vestrum fuit: quod quando præterit, utinam haberem, quid darem vobis consilii. Sed ne mihi quidè ipsi reperio, quid faciendum sit. **QUID** enim est, quod contra vim sine vi fieri possit? consilium autem omne hoc est illorum, ut mortem Cæsaris persequantur. Itaque antè diem vi. Non. Octob. productus in concionem

à Canutio, turpissimè ille quidè̄m discessit, sed tamèn̄ ea dixit de conservatoribus patriæ, quæ dici deberent de proditoribus: de me quidè̄m non dubitanter, quin omnia de meo consilio et vos fecissetis, et Canutius faceret. Cætera cujusmodi sint, ex hoc judica, quod legato tuo viaticum eriperunt. Quid eos interpretari putas, cum hoc faciunt? ad hostem scilicèt portari. O, rem miseram! dominum ferre non potuimus, conseruo servimus; et tamèn̄, me quidè̄m favente magis, quàm sperante, etiàm nunc residet spes in virtute tua. Sed ubi sunt copiæ? de reliquo, malo te ipsum loqui tecum, quàm dicta nostra cognoscere. Vale.

ARGUMENTUM.

Varia complectitur hæc epistola, de Antonii nequitia, de senatu, de populo, de legatis ad Antonium missis, de ipso Cassio.

M. T. C. Cassio S. D.

Vellem Idibus Mart. me ad coenam invitasses: reliquiarum nihil fuisset, nunc me reliquiæ vestra exercent, et quidè̄m præter cæteros me. Quamquam egregios consules habemus, sed turpissimos consularès; senatum fortem, sed infimo quemque honore fortissimum: populo verò nihil fortius, nihil melius, Italiæque universa: nihil autem feediùs Philippo, et Pisone legatis, nihil flagitiosius: qui cum essent missi, ut Antonio ex senatus sententia certas res renunciarent, cum ille earum rerum nulli paruisset, ultrò ab illo ad nos intolerabilia postulata retulerunt. Itaque ad nos concurrunt: factique jam in re salutari populares sumus.

Sed tu quid ageres, quid acturus, ubi denique esses, nesciebam. Fama nuntiabat, te esse in Syria: auctor erat nemo. De Bruto, quò proprius est, eò firmiora videntur esse, quæ nuntiantur. Dolabella valdè vituperabatur ab hominibus non insulsis, quòd tibi tam citò succederet, cum tu vix dum triginta dies in Syria fuisses. Itaque constabat, eum recipi in Syriam non oportere. Summa laus et tua, et Bruti est, quòd exercitum præter spem existimamini comparasse. Scriberem plura, si rem, causamque nossem: nunc quæ scribo, scribo ex opinione hominum, atque fama. Tuas litteras avidè expecto. Vale.

ARGUMENTUM.

M. Brutum laudat, ut ad ejus imitationem Cassium accendat. Addit de bello, quod in Italia contra M. Antonium resp. gerebat.

M. T. C. Cassio S. D.

Hyemem credo adhuc prohibuisse, quò minùs de te certum haberemus, quid ageres, maximèque ubi esses. Loquebantur omnes tamen, credo, quòd volebant, in Syria te esse, habere copias. Id autem eò faciliùs credebatur, quia simile verò videbatur. Brutus quidè̄m noster egregiam laudem est consecutus. Res enim tantas gessit, tamque inopinatas, ut eæ cum per se gratæ essent, tum gratiores propter celeritatem. Quid si tu eam tenes, quæ putamus: magnis subsidiis fulta resp. est, à prima enim ora Græciæ usque ad Ægyptum optimorum civium imperiis muniti erimus, et copiis. Quamquam, nisi me fallebat, res sic se habebat, ut totius belli omnè discrimen in D. Bruto positum

videretur: qui si, ut sperabamus, erupisset Mutina, nihil belli reliquum fore videbatur. Parvis omnino jam copiis obsidebatur; quod magno praesidio Bononiam tenebat Antonius. Erat autem Claternæ noster Hirtius, ad Forum Cornelium Cæsar, uterque cum firmo exercitu: magnasque Romæ Pansa copias ex delectu Italiæ compararat: hiems adhuc rem geri prohibuerat. Hirtius nihil nisi consideratè, ut mihi crebris litteris significat, acturus videbatur. Præter Bononiam, Regium Lepidi, Parmam, totam Galliam tenebamus studiosissimam reip. tuos etiam clientes transpadanos mirificè conjunctos cum causa habebamus. Erat firmissimus senatus, exceptis consularibus: ex quibus unus L. Cæsar firmus est, et rectus. Ser. Sulpicii morte magnum praesidium amisimus. Reliqui partim inertes, partim improbi. Nonnulli invident eorum laudi, quos in rep. probati vident. Populi verò rom. totiusque Italiæ mira consensio est. Hæc erant ferè, quæ tibi nota esse vellem. Nunc autem opto, ut ab istis orientis partibus virtutis tuæ lumen eluceat. Vale.

ARGUMENTUM.

Strabonem commendat, quasi aliud agens, et in Cassio, Brutoque spem omnem reip. sitam esse dicit, si ad Mutinam res male geratur.

M. T. C. Cassio S. D.

Qui status rerum fuerit tum, cum has litteras dedi, scire poteris ex C. Tidio Strabone, viro bono, et optimè de rep. sentiente. Nam quid dicam, cupidissimo tui, qui, domo et fortunis relictis, ad

te potissimum profectus sit? Itaque eum tibi ne commendo quidem. Adventus ipsius ad te satis eum commendabit. Tu velim sic existimes, tibi-que persuadeas, omne perfugium bonorum in te, et Bruto esse positum, si, quod nolim, adversi quid evenerit. Res, cum hæc scribebam, erat in extremum deducta discrimen. Brutus enim Mutinæ vix jam sustinebat. Qui si conservatus erit, vicinus: sin (quod dii omen avertant), omnis omnium cursus est ad vos. Proinde fac, tantum animum habeas, tantumque apparatus, quantum opus est ad universam remp. recuperandam. Vale.

ARGUMENTUM.

Significat sententiam à se in senatu dictam ex Cassii dignitate, eamque à se etiam in concione defensam.

M. T. C. Cassio S. D.

Quanto studio dignitatem tuam et in senatu, et ad populum defenderim, ex tuis te malo, quam ex me, cognoscere. Quæ mea sententia in senatu facile valuisset, nisi Pansa vehementer obstitisset. Ea sententia dicta, productus sum in concionem à tribuno pleb. M. Servilio. Dixi de te, quæ potui, tanta contentione, quantum forum est; tanto clamore, consensuque populi, ut nihil unquam simile viderim. Id velim mihi ignoscas, quod invita socru tua fecerim. Mulier timida verebatur, ne Pansæ animus offenderetur. In concione quidem Pansa dixit, matrem quoque tuam, et fratrem, illam à me sententiam noluisse dici. Sed me hæc non movebant: alia malebam: favebam et reipub.

cui semper favi, et dignitati, ac gloriæ tuæ. Quod autem, et in senatu pluribus verbis disserui, et dixi in concione, in eo velim fidem meam libereres. Promisi enim, et propè confirmavi, te non expectasse, nec expectaturum decreta nostra, sed te ipsum tuo more rempub. defensurum. Et quamquam nihil dum audieramus, nec ubi esses, nec quas copias haberes: tamen sic statuebam, omnes, quæ in istis partibus essent, opes, copiasque tuas esse: per teque Asiam provinciam confidebam jam reipublicæ recuperatam. Tu fac in augenda gloria te ipsum vincas. Vale.

ARGUMENTUM.

Lepidus victum Antonium receperat: unâque bellum administrabant, id queritur Cicero, et Cassium ad liberandam rep. hortatur.

M. T. C. Cassio S. D.

Scelus affinis tui Lepidi, summamque levitatem, et inconstantiam, ex actis, quæ ad te mitti certò scio, cognosse te arbitror. Itaque nos, confecto bello, ut arbitrabamur, renovatum bellum gerimus: spemque omnem in D. Bruto, et Plancio habemus: si verum quæris, in te, et in meo Bruto non solum ad præsens perfrugium, si quod nolim, adversi quid acciderit, sed etiam ad confirmationem perpetuæ libertatis. Nos hic de Dolabella audiebamus, quæ vellemus: sed certos auctores non habebamus. Te quidem magnum hominem et præsentis iudicio, et reliqui temporis expectatione scito esse. Hoc tibi proposito, fac ut ad summa contendas. Nihil est tantum, quod non

populus rom. à te perfici, atque obtineri posse iudicet. Vale.

ARGUMENTUM.

Scribit de bello propter Lepidi perfidiam renovato: Cassiumque hortatur, ut in Italiam properet.

M. T. C. Cassio S. D.

Brevitas tuarum litterarum me quoque brevior in scribendo facit: et, verè ut dicam, non satis occurrit, quod scribam. Nostras enim res in actis perferri ad te certò scio: tuas autem ignoramus. Tamquam enim clausa sit Asia, sic nihil perfertur ad nos, præter rumores de oppresso Dolabella, satis illos quidem constantes, sed adhuc sine auctore. Nos confectum bellum cum putarem, repeatè à Lepido tuo in summam sollicitudinem adducti sumus. Itaque persuade tibi, maximam reipub. spem in te, et in tuis copiis esse. Firmos omninò exercitus habemus: sed tamen, ut omnia, ut spero, prosperè procedant, multum interest te venire. Exigua est enim spes reip. nam nullam non libet dicere: sed, quæcumque est, ea despondetur anno consulatus tui. Vale.

ARGUMENTUM.

Lepidum hostem iudicatum scribit: et omninò poscere, ut Cassius cum exercitu in Italiam veniat.

M. T. C. Cassio S. D.

Lepidus, tuus affinis, meus familiaris, pridie Kal. Quint. sententiis omnibus hostis à senatu iudicatus est, cæterique, qui unà cum illo à repub.

defecerunt, quibus tamen ad sanitatem redeundi antè Kal. Sept. potestas facta est. Fortis sanè senatus, sed maximè spe subsidii tui. Bellum quidè, cum hæc scribebam, sanè magnum erat scelere, et levitate Lepidi. Nos de Dolabella quotidè, quæ volumus, audimus: sed adhuc sine capite, sine auctore, rumore nuntio. Quod cum ita esset, tamen litteris tuis, quas Nonis Maii ex castris datas acceperamus, ita persuasum erat civitati, ut illum jam oppressum omnes arbitrarentur; te autem in Italiam venire cum exercitu: ut, si hæc ex sententia confecta essent, consilio, atque auctoritate tua; sin quid fortè titubatam esset, ut sit in bello, exercitu tuo niteremur. Quem quidè ego exercitum quibuscumque potero rebus ornabo. Cujus rei tum tempus erit, cum, quid opis reip. laturus exercitus sit, aut quid jam tulerit, notum esse cœperit. Nam adhuc tantum conatus audiuntur, optimi illi quidè, et præclarissimi, sed gesta res expectatur: quam quidè aut jam esse aliquam, aut appropinquare confido, tua virtute, et magnitudine animi nihil est nobilius. Itaque optamus, ut quamprimùm te in Italia videamus. Remp. nos habere arbitrabimur, si vos habebimus. Præclarè viceramus, nisi spoliatum, inermem fugientem Lepidus recepisset Antonium. Itaque nunquam tanto odio civitati Antonius fuit, quanto est Lepidus. Ille enim ex turbulenta repub. hic ex pace, et victoria bellum excitavit. Huic oppositos consules designatos habemus; in quibus est magna illa quidè spes, sed anceps cura propter incertos exitus præliorum. Persuade tibi igitur, in te, et in Bruto tuo esse omnia, vos expectari,

Brutum quidè jam jamque. Quod si, ut spero, victis hostibus nostris, veneritis: tamen auctoritate vestra respublica exsurget, et in aliquo statu tolerabili consistet. Sunt enim permulta, quibus erit medendum, etiamsi respub. satis esse videbitur sceleribus hostium liberata. Vale.

ARGUMENTUM.

Scribit, à quibus copias acceperit, sequè, et remp. commendat. Scripta est autem hæc epistola ante prælium Mutinense.

Cassius Procos. Ciceroni S. D.

Si vales, benè est: ego quidè valeo. In Syriam me profectum esse scito ad L. Marcum, et Q. Crispum Imp. Viri fortes, optimique cives, posteaquam audierunt, quæ Romæ gererentur, exercitus mihi tradiderunt, ipsique mecum unà fortissimo animo rempubl. administrant. Item legionem, quam Q. Cæcilius Bassus habuit, ad me venisse; scito. Quatuorque legiones, quas A. Allienus ex Ægipto eduxit, traditas ab eo mihi esse scito. Nunc te cohortatione non puto indigere, ut nos absentes, remque publicam, quantum opus est, defendas. Scire te volo, firma præsidia vobis, senatuique non deesse, ut optima spe, et maximo animo remp. defendas. Reliqua tecum aget L. Cartejus, familiaris meus. Vale. Data Non. Mart. ex castris Tharichets.

ARGUMENTUM.

Facta mentione benevolentiae Ciceronis erga se, suam dignitatem, suosque milites commendat, sequet et illos optime de rep. meritos affirmat.

Cassius Procos. Ciceroni S. D.

Si vales, benè est: ego quidè valeo. Legi tuas litteras, in quibus mirificum tuum erga me amorem recognovi. Videbaris enim non solum favere nobis, id, quod et nostra, et reip. causa semper fecisti, sed etiam gravem curam suscepisse, vehementerque esse de nobis sollicitus. Itaque, quod te primùm existimare putabam, nos oppressa reip. quiescere non posse: deindè cum suspicari, nos moliri, quod te sollicitum esse, et de salute nostra, et de rerum eventu putabam: simul ac legiones accepi, quas A. Alienus eduxerat ex Ægipto, scripsi ad te, tabellariosque complures Romam misi: etiam ad senatum litteras, quas reddi vetui priùs, quæ tibi recitatae essent, si fortè mei obtemperare mihi voluerunt. Quod si litteræ perlatæ non sunt, non dubito, quin Dolabella, qui nefariè Trebonio occiso, Assiam occupavit, tabellarios meos deprehenderit, litterasque interceperit. Exercitus omnes, qui in Syria fuere, teneo. Habui paulùm moræ; dum promissa militibus persolvo. Nunc jam sum expeditus. A te peto, ut dignitatem meam tibi commendatam habeas, si me intelligis nullum neque periculum, neque laborem patriæ denegasse: si contrà importunissimos latrones arma cæpi, te hortante, et auctore: si non solum exercitum ad rempublicam, liberta-

temque defendendam comparavi, sed etiam crudelissimis tyrannis eripui: quos si occupasset Dolabella, non solum adventu, sed etiam opinione, et expectatione exercitus sui Antonium confirmasset. Quas ob res milites tuere, si eos mirificè de rep. meritos esse animadvertis: et effice, ne quem pœniteat, rempub. quàm spem prædæ, et rapinarum, sequi maluisse. Item Murci, et Crispi Imp. dignitatem, quantum est in te, tuere. Nam Bassus miserè noluit mihi legionem tradere. Quod si milites invito eo, legatos ad me misissent, clausam Apameam tenuisset, quoad vi esset expugnata. Hæc à te peto non solum reipub. quæ tibi semper fuit charissima, sed etiam amicitiae nostræ nomine, quam confido apud te plurimum posse. Crede mihi, hunc exercitum, quem habeo, senatus, atque optimi cujusque esse, maximèque tuum: de cujus voluntate assiduè audiendo, mirificè te diligit, charumque habet. Qui si intellexerit, comoda sua curæ tibi esse; debere etiam se tibi omnia putabit. Litteris scriptis, audiui, Dolabellam in Ciliciam venisse cum suis copiis. Proficiscar in Ciliciam. Quid egerim, celeritè ut scias, dabo operam. Ac velim, ut meremur de reipub. sic felices sumus. Fac valeas, meque ames. Non. Maii, ex castris.

ARGUMENTUM.

Gratulatur de victoria Mutinensi: et res à se gestas enumerat.

Cassius Ciceroni S. D.

Si vales, benè est: ego quidè valeo. Cum reipublicæ vel salute, vel victoria gaudemus: tum

instauratione tuarum laudum: quod maximus consularis maximum consulem te ipse vicisti, et lætamur, et mirari satis non possumus. Fatale nescio quid tuæ virtuti datum, id quod jam sæpè experti sumus. Est enim tua toga omnium armis felicior: quæ nunc quoque nobis penè victam rempubl. ex manibus hostium eripuit, ac reddidit. Nunc ergo vivemus liberi: nunc te, omnium maximè civis, et mihi charissime, id, quod maximè reip. tenebris comperisti, nunc te habebimus testem nostri et in te, et in conjunctissimam tibi rempub. amoris: et quæ sæpè pollicitus es, te et taciturnum, dum serviremus, et dicturum de me tum, cum profutura essent; nunc illa non ego quidèmi dici tantoperè desiderabo, quàm sentiri à te ipso. Neque enim omnium iudicio malim me à te commendari, quàm ipse tuo iudicio dignè, ac mereor, commendatus esse: ut hæc novissima nostra facta non subita, nec inconvenientia, sed similia illis cogitationibus, quarum tu testis es, fuisse iudices; meque ad optimam spem patriæ non minimum tibi ipsi producendum putes. Sunt tibi, M. Tulli, liberi, propinquire digni quidèmi te, et meritò tibi charissimi: esse etiam debent in rempub. proximè hos chari, qui studiorum tuorum sunt æmuli: quorum esse cupio tibi copiam; sed tamen non maxima me turba puto excludi, quominus tibi vacet me excipere, et ad omnia, quæ velis, et probes, producere. Animum tibi nostrum fortassè probabimus: ingenium certè diutina servitus, quaecumque est, minùs tamen, quàm erat, passa est videri. Nos ex ora maritima Asiæ provinciæ, et ex insulis, quas potuimus, naves de-

duximus. Delectum remigum, magna contumacia civitatum, tamen satis celeritèr habuimus. Secuti sumus classem Dolabellæ, cui Lucilius præfatus qui, spem sæpè transitionis præbendo, neque unquam non decedendo, novissimè Corycum se contulit, et clauso portu se tenere cœpit. Nos, illa relicta, quòd et in castra pervenire satius esse putabamus, et sequebatur classis altera, quam anno priore in Bithynia Tillius Cimber comparat, cui Turulius quæstor præerat, Cyprum petivimus. Ibi, quæ cognovimus, scribere ad vos quàm celeritèr voluimus. Dolabellam, ut Tarsenses pessimi socii, ita Laodiceni multò amentiores, ultro accesserunt. Ex quibus utrisque civitatibus, Græcorum militum numero, speciem exercitus effecit. Castra habet antè oppidum Laodiceam posita; et partem muri demolitus est; castra oppido conjunxit. Cassius noster cum decem legionibus, et cohortibus viginti auxiliariis, et quatuor millibus equitum à millibus passuum viginti, castra habet posita: et existimat, se sinè prælio posse vincere. Nam jam ternis tetradrachmis triticum penès Dolabellam est. Nisi quid navibus Laodicenorum supportarit, citò fame peteat, necesse est. Ne supportare possit, et Cassii classis benè magna, cui præest Sextilius Rufus, et tres, quas nos adduximus, ego, Turulius, et Patiscus, facillè præstabunt. Volo igitur vos benè sperare; et rempub. ut vos istic expediistis, ita pro nostra parte celeritèr à nobis expediri posse, confidere. Vale.

Data Idib. Jun. Cypro, Acromaniacride.

ARGUMENTUM.

Exponit res à se gestas: Rhodios accusat: procurationem Asiae petit: merita sua in reipub. commemorat.

Lentulus Ciceroni S. D.

Cum Brutum nostrum convenissem, eumque tardius in Asiam venturum animadverterem, in Asiam redii, ut reliquias mei laboris colligerem, et pecuniam quamprimum Romam mitterem. Interim cognovi, in Licia esse classem Dolabellae, ampliusque centum naves onetarias, in quas exercitus ejus imponi posset: idque Dolabellam ea mente comparasse, ut, si Syriae spes eum frustrata esset, conscenderet in naves, et Italiam peteret, seque cum Antoniis, et reliquis patronibus conjungeret. Cujus rei tanto in timore fui, ut omnibus rebus relictis, cum paucioribus et minoribus navibus ad illas ire conatus sim. Quae res, si à Rhodiis non essem interpellatus, fortasse tota sublata esset: tamen magna ex parte profligata est: quandoquidem classis dissipata est, adventus nostri timore milites, ducesque effugerunt: onetariae omnes ad unam à nobis sunt exceptae. Certè, quod maximè timui, videor esse consecutus, ut non possit classe Dolabella in Italiam pervenire, nec, sociis suis firmatis, durius vobis efficere negotium. Rhodii nos, et reipub. quam valde desperaverint, ex litteris, quas publicè misi, cognosces, et quidem multò parcius scripsi, quam te vera furere eos inveni. Quòd verò aliquid de his scripsi, mirari noli: mira est eorum amentia. Nec

me meae ullae privatae injuriae moverunt unquam: malus animus eorum in nostram salutem, cupiditas partium aliarum: perseverantia in contemptione optimi, cujusque ferenda mihi non fuit. Nec tamen omnes perditos esse puto. Sed iidem illi, qui tunc fugientem patrem meum, qui L. Lentulum, qui Pompejum, qui ceteros viros clarissimos non receperunt, iidem, tanquam aliquo fato, et nunc aut magistratum gerunt, aut eos, qui sunt in magistratu, in sua habent potestate. Itaque eadem superbia in pravitate utuntur. Quorum improbitatem aliquandò retundi, et non pati impunitate augeri, non solum utile est reipub. nostrae, sed etiam necessarium. De nostra dignitate velim tibi ut semper curae sit; et quocumque tempore occasionem habueris, et in senatu, et in ceteris rebus laudi nostrae suffragare. Quoniam consulibus decreta est Asia, et permissum est iis, ut, dum ipsi venirent, darent negotium, qui Asiam obtineant: rogo te, petas ab iis, ut hanc dignitatem potissimum nobis tribuant, et mihi dent negotium, ut Asiam obtineam, dum ipsorum alteruter venit. Nam, quòd huc properent in magistratu venire, aut exercitum mittere, causam non habent. Dolabella enim in Syria est; et, ut tu divina tua mente prospexisti, et praedixisti, dum isti venirent, Cassius enim opprimeret. Exclusus enim ab Antiochia Dolabella, et in oppugnando malè acceptus, nulla alia confisus urbe, Laodiceam, quae est in Syria ad mare, se contulit. Ibi spero celeritè eum poenas daturum. Nam neque, quòd refugiat, habet: neque diutius ibi poterit tantum exercitum Cassii sustinere. Spero etiam confectum esse jam,

et oppressum. Quare non puto, Pansa, et Hirtium in consulatu properaturos in provincias exire, sed Romæ acturos consulatum. Itaque, si ab his petieris, ut intereâ nobis procurationem Asiæ dent, spero, te posse impetrare. Prætereâ mihi promiserunt Pansa, et Hirtius coram, et absenti mihi scripserunt, Verriusque nostro Pansa affirmavit, se daturum operam, ne in suo consulatu mihi succedatur. Ego porrò non mediufidius cupiditate provinciæ produci longius spatium mihi volo. Nam mihi fuit ista provincia plena laboris, periculi, detrimenti. Quæ ego ne frustrâ subierim, neve prius, quàm reliquias meæ diligentia consequar, decedere cogar, valde laboro. Nam, si potuissem, quam exegeram, pecuniam universam mittere, postularem, ut mihi succederetur. Nunc quod Cassio dedi, quod Trebonii morte amisimus, quod etiam crudelitate Dolabellæ, aut perfidia eorum, qui mihi fidem, rei que pub. non præstiterunt, id consequi, et reficere volo. Quod aliter non potest fieri, nisi spatium habuero. Id ut per te consequar, velim, ut solet, tibi curæ sit. Ego me de repub. ita puto esse meritum, ut non provinciæ istius beneficium expectare debeam, sed tantum, quantum Cassius, et Bruti, non solum illius facti, periculique societate, sed etiam huius temporis studio, et virtute. Primus enim ego leges Antonianas fregi: primus equitatum Dolabellæ ad rempub. traduxi, Cassioque tradidi: primus delectus habui pro salute omnium contra conjunctionem sceleratissimam; solus Cassio, et repub. Syriam, exercitusque, qui ibi erant, conjunxi. Nam nisi ego tantam pecuniam, tantaque præsi-

dia, et tam celeritèr Cassio dedissem, ne ausus quidèr esset ire in Syriam, et nunc non minora pericula reipub. à Dolabella instarent, quàm ab Antonio. Atque hæc omnia is feci, qui et sodalis, et familiarissimus Dolabellæ eram, conjunctissimus sanguine Antoniis; provinciam quoque illorum beneficio habebam, sed omnibus meis bellum primus indixi. Hæc etsi adhuc non magnoperè mihi tulisse fructum animadverto: tamen non despero, nec defatigabor permanere non solum in studio libertatis, sed etiam in labore, et periculis. Attamen, si etiam aliqua gloria justa, et merita provocabimur, senatus, et optimi cujusque officii, majore cum auctoritate apud ceteros erimus, et eò plus prodesse reipub. poterimus. Filium tuum, ad Brutum cum veni, videre non potui, ideò quòd jam in hiberna cum equitibus erat profectus. Sed mediufidius, ea esse cum opinione, et tua et ipsius, et in primis mea causa gaudeo. Fratris enim loco mihi est, qui ex te natus, teque dignus est. Vale. Data iv. Kal. Jun. Pergæ.

ARGUMENTUM.

Hic quoque res à se gestas exponit: invehitur in Rhodios, de Dolabella optabilia nuntiat.

Lentulus P. F. proquæ. Propæ. Cos. Præ. Trib. pl. senatui, populo, plebique romanæ S. D.

Si valetis, liberique vestri valent, bene est: ego quoque valeo. Scelere Dolabellæ oppressa Asia in proximam provinciam Macedoniam, præsidiaque reipub. quæ M. Brutus, vir clarissimus, tenebat, me contuli, et id egi, ut, per quos celer-

rimè posset, Asia provincia, vectigaliaque in vestram potestatem redigerentur. Quod cum pertinuisset Dolabella, et, vastata provincia, correptis vectigalibus, præcipuè civibus rom. omnibus crudelissimè denudatis, ac divenditis, celeriusque Asia excessisset, quàm eo præsidium adduci potuisset: diutiùs morari, aut expectare præsidium non necesse habui, et quamprimùm ad meum officium revertendum mihi esse existimavi: ut et reliqua vectigalia exigere, et quam deposui, pecuniam colligerem; quidquid ex ea correptum esset, aut quorum id culpa accidisset, cognoscerem quamprimùm, et vos de omni re facerem certiores. Interim, cum per insulas in Asiam naviganti mihi nuntiatum esset, classem Dolabellæ in Lycia esse, Rhodiosque naves complures instructas, et paratas in aqua habere; cum iis navibus, quas aut mecum adduxeram, aut comparaverat Patiscus proquæ, homo mihi cum familiaritate, tum etiam sensibus in repub. conjunctissimus, Rhodum reverti, confisus auctoritate vestrà, senatusque consulto, quo hostem Dolabellam judicatis, fœdere quoque, quod cum iis M. Marcello, Ser. Sulpicio Cos. renovatum erat, quo juraverant Rhodii, eosdem hostes se habituros, quos senatus, populusque rom. quæ res nos vehementèr fefellit. Tantùm enim absuit, ut illorum præsidio nostram firmaremus classem, ut etiam, à Rhodiis urbe, portu, statione, quæ extrà urbem est, commeatu, aqua denique prohiberentur nostri milites, nos vix ipsi singulis cum navigioliis reciperemur. Quam indignitatem, diminutionemque majestatis non solum juris nostri, sed etiam imperii, populique

rom. idcirco tulimus, quod interceptis litteris, cognoramus, Dolabellam, si desperasset de Syria, Ægyptoque, quod necesse erat fieri, in naves cum omnibus suis latronibus, atque omni pecunia conscendere esse paratum, Italiamque petere: idcirco etiam naves onerarias, quarum minor nulla erat duum millium amphorum, contractas in Lycia à classe ejus obsideri. Hujus rei timore, P. C. percitus, injurias perpeti, et cum contumelia etiam nostra omnia priùs experiri malui. Itaque ad illorum voluntatem introductus in urbem, et in senatum eorum, quàm diligentissimè potui, causam reipub. egi, periculumque omne, quod instaret, si ille latro cum omnibus suis naves conscendisset, exposui. Rhodios autem tanta in pravitate animadverti, ut omnes firmiores putarent, quàm bonos, ut hanc concordiam, et conspirationem omnium ordinum ad defendendam libertatem propepsè non crederent esse factam; ut patientiam senatus, et optimi cujusque manere etiam nunc confiderent, nec potuisse audere quemquam Dolabellam hostem judicare; ut denique omnia, quæ improbi fingebant, magis vera existimarent, quàm quæ verè facta erant, et à nobis docebantur. Qua mente etiam antè nostrum adventum, post Trebonii indignissimam cædem, cæteraque tot, tamque nefaria facinora, binæ profectæ erant ad Dolabellam legationes eorum, et quidè novò exemplo, contra leges ipsorum, prohibentibus iis, qui tum magistratus gerebant. Hæc sive timore (ut dicunt) de agris, quos in continenti habent; sive furore, sive potentia paucorum (qui et antea pari contumelia viros clarissimos affecerant, et nunc maxi-